

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania Izby Rzemieślniczej w R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
z udziałem zainteresowanej A.K-D.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 27 września 2016 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w G. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 24 czerwca 2013 r. i ustalił, że A.K-D. (dalej jako zainteresowana) jako osoba wykonująca u płatnika składek - Izby Rzemieślniczej w R. umowę o dzieło nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym we wskazanych w decyzji okresach i płatnik składek nie jest zobowiązany do naliczenia składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych.

Wyrokiem z dnia 27 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację organu rentowego, stwierdzając brak podstaw do stosowania obciążeń finansowych w stosunku do Izby Rzemieślniczej z tytułu umów zawieranych przez Zasadniczą Szkołę Zawodową Izby Rzemieślniczej w R., będącą płatnikiem składek w rozumieniu art. 4 pkt 2a ustawy systemowej.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił: I. naruszenie przepisów postępowania w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 382 oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez wydanie wyroku z pominięciem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, który jednoznacznie wskazuje, że to Izba Rzemieślnicza, jako podmiot prowadzący szkołę, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osoby realizujące zadania w tej szkole na podstawie umów cywilnoprawnych, natomiast Zasadnicza Szkoła Zawodowa nie posiada podmiotowości prawnej i nie jest płatnikiem składek; 2) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. przez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, a w szczególności przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej innym dowodom; c) art. 476 § 2 w związku z art. 477⁹ oraz art. 321 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy wyznaczonej treścią zaskarżonej decyzji, a także przez wydanie wyroku wykraczającego poza żądanie odwołania; II. naruszenie prawa materialnego, tj.: a) art. 33¹ k.c. w związku z 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 4 pkt 2a ustawy systemowej przez błędną wykładnię prowadzącą do stwierdzenia, że Zasadnicza Szkoła Zawodowa Izby Rzemieślniczej w R. jest podmiotem posiadającym zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych i tym samym jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne z tytułów umów cywilnoprawnych zawartych z zainteresowaną; b) art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 i art. 32 oraz art. 17 w związku z art. 4 pkt 2a ustawy systemowej przez błędną wykładnię i niewłaściwe niezastosowanie wyrażające się w stwierdzeniu, że zainteresowana nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca umowę zlecenia u płatnika składek - Izby Rzemieślniczej, która nie jest płatnikiem składek za zainteresowaną.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji organu rentowego i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji przez oddalenie odwołania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono w

pierwszej kolejności potrzebą wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, tj. art. 33¹ k.c. w związku z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty. W ocenie skarżącego, Sąd drugiej instancji dostrzegł w ostatnio powołanym przepisie normę przyznającą placówkom utworzonym na podstawie ustawy zdolność prawną, natomiast norma taka nie wynika z literalnego brzmienia tego przepisu, a jedynie została przez Sąd wyinterpretowana z ewidentnym naruszeniem reguł wykładni. W dalszej kolejności skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą ze wskazanych w niej naruszeń przepisów postępowania i prawa materialnego, prowadzących do wydania oczywiście błędnego rozstrzygnięcia. W szczególności dotyczy to kwalifikowanego naruszenia prawa procesowego - art. 382 oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c., a także art. 328 § 2 k.p.c. przez bezzasadne pominięcie większości zebranego w sprawie materiału dowodowego. Doprowadziło to do poczynienia nieprawidłowych ustaleń faktycznych i wydania oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia, naruszającego art. 476 § 2, art. 477⁹ i art. 321 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy i wykroczenie poza żądanie odwołania, a także naruszenia w okolicznościach sprawy art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 i art. 32 oraz art. 17 w związku z art. 4 pkt 2a ustawy systemowej przez uznanie, że Izba Rzemieślnicza nie jest płatnikiem składek za zainteresowaną, podczas gdy w rzeczywistości podmiot ten nie tylko spełnia kryteria płatnika, o których mowa w powołanych przepisach, ale także w znacznej mierze faktycznie obowiązki płatnika realizuje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za

błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie wykazał występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, odwołując się do przesłanki potrzeby wykładni art. 33¹ k.c. i art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty skarżący wskazuje na orzeczenia stwierdzające brak zdolności sądowej placówek utworzonych na podstawie ustawy o systemie oświaty. Tymczasem Zasadnicza Szkoła Zawodowa Izby Rzemieślniczej w R. nie została utworzona na tej podstawie, ale na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle. Co istotniejsze, problem nie tkwi w charakterze tej jednostki organizacyjnej, lecz w rozstrzygnięciu, czy można jej przypisać status płatnika składek w rozumieniu art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej. Zgodnie z zawartą w tym przepisie definicją, płatnikiem składek jest pracodawca oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, czego naturalną konsekwencją jest stwierdzenie, że płatnikiem składek w rozumieniu art. 4 ust. 2 lit. a ustawy systemowej może być

podmiot (pracodawca lub jednostka organizacyjna), który nie został przez przepisy prawa cywilnego wyposażony w zdolność prawną (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2017 r., I UK 20/17, odmawiające przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego w sprawie o tożsamym stanie faktycznym i prawnym). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący w ogóle nie nawiązuje do tej kwestii.

Po drugie, wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie wymienionych we wniosku przepisów prawa procesowego i materialnego skarżący nie przeprowadza jakiegokolwiek wywodu jurydycznego dla wykazania, że te ewentualne naruszenia doprowadziły wprost do wydania wadliwego wyroku. Należy zwrócić uwagę, że podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia stanowiła ocena, iż - niezależnie od tego, czy sporne umowy były umowami o dzieło, czy umowami zlecenia - zainteresowana nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako wykonująca zatrudnienie u odwołującej się Izby Rzemieślniczej, skoro umowy te zawierał inny podmiot, a w konsekwencji Izba - jako niebędąca płatnikiem składek w rozumieniu art. 4 ust. 2 lit. a ustawy systemowej - nie może ponosić ewentualnych obciążeń finansowych z tego tytułu.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.